

ENGELLİLİK NEDENİYLE EMEKLİLİK SİSTEMİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILDI

ÖZET

1- 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununu 31. maddesine göre Gelir İdaresi Başkanlığınca tespit olunan vergi indirimine esas “engellilik derecelerine” göre yaş şartı olmaksızın 506 sayılı Kanun kapsamında emekli olunması uygulamasına yürürlükten kaldırılmıştır. 1 Ekim 2008 öncesi ve sonrası çalışmaya başlayanlar engellilikle ilgili emeklilik şartları aynı kriterlere tabi tutulmuştur.

2- 2008 yılı Ekim ayı öncesinde sigortalı olan, 15 Ocak 2025 (dahil) tarihinden sonra talepte bulunan ve yaşlılık aylığı statüsü 5510 sayılı Kanunun 4/1 (a) kapsamındaki sigortalıların;

- Çalışma gücü kaybı yüzde 40-49, sigortalılık süresi 18 yıl ve prim gün sayısı 4100 gün olanlara,
- Çalışma gücü kaybı yüzde 50-59 arasında, sigortalılık süresi 16 yıl, prim gün sayısı 3700 olanlara,
- Çalışma gücü kaybı yüzde 60 ve üzerinde, sigortalılık süresi 15 yıl, prim gün sayısı 3700 olanlara

Yaşlılık aylığı bağlanabilecektir.

3- 2008/Ekim ayından önce sigortalı olanlar, 7538 sayılı Kanunun yürürlüğü sonrası, SGK sağlık kurullarından engellilik raporu alacaklar ve alacakları çalışma gücü kaybı raporuna göre de sigortalılık süresi ve prim gün sayısını tamamlayanlar emekliliğe hak kazanacaklardır. Ekim/2008 öncesi sigortalı olanların Gelir İdaresi Başkanlığı ile ilişkileri kesilecektir.

4- Engelliliğin ortaya çıkmasından, yetkili hastanelere veya hakem hastanelere sevk edilmeleri ve alınan raporların değerlendirilmesine, engellilik derecesinin belirlenmesi, kontrol muayenesine tabi tutulanları dahil tüm uygulama ve işlemler SGK tarafından yürütülecektir.

ENGELLİLİK AYLIĞININ USUL VE ESASLARI

9/1/2025 tarihli ve 7538 sayılı "Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" 15/1/2025 tarihli ve 32783 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Söz konusu Kanun ile engellilik nedeniyle bağlanacak aylıklarda değişiklik yapılmıştır.;

7538 sayılı Kanunun 15. Maddesine göre bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce Gelir İdaresi Başkanlığı merkez sağlık kurulu tarafından belirlenen vergi indirimine esas engellilik derecesine göre emekli olanların hakları devam edecek, yeni düzenlemeden

etkilenmeyeceklerdir. Ancak, bunlardan kontrol muayenesine tabi tutulanların yeni sağlık kurulu raporlarına göre çalışma gücü kayıp oranlarının, Gelir İdaresi Başkanlığı merkez sağlık kurulu yerine SGK sağlık kurullarınca aylık bağlanmasına esas rapor tarihindeki yürürlükte olan mevzuat da dikkate alınarak yeniden değerlendirilebilecektir.

7538 sayılı Kanuna göre;

İlk defa 2008/Ekim ay başından önce sigortalı olup 15/1/2025 (dahil) tarihinden sonra talepte bulunan ve yaşlılık aylığı bağlanacak statüsü 4/1-(a) kapsamında olan sigortalılardan çalışma gücü kayıp oranı;

- %40 ila %49 arasında belirlenenlerin, 18 yıl sigortalılık süresi ve 4100 prim ödeme gün sayısının olması,

- %50 ila %59 arasında belirlenenlerin, 16 yıl sigortalılık süresi ve 3700 prim ödeme gün sayısının olması, halinde aylık bağlama işlemi

Sonuçlandırılacaktır.

Ancak, Kanunun yürürlük tarihinden önce sigortalı olup, engelliliği nedeniyle vergi indiriminden yararlanan ve 4/1-(a) kapsamında aylık bağlanacak sigortalıların engellilik derecelerine göre aylığa hak kazanma koşullarının belirlenmesinde 7538 sayılı Kanunla ilgili maddelerin yürürlükten kaldırıldığı 15/1/2025 (hariç) tarihine kadar yaşlılık aylığı talebinde bulunanlar için 506 sayılı Kanun hükümleri uygulanacaktır.”

Engelliliği nedeniyle vergi indiriminden yararlananlardan 15/1/2025 (dahil) tarihinden sonra yaşlılık aylığı bağlanması talebinde bulunanlara, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 60 ıncı maddesinin (C) bendinin (b) alt bendi ve 506 sayılı Kanunun geçici 87 nci maddesi kapsamında aylık bağlanmayacaktır. Diğer taraftan, haklarında düzenlenmiş geçerli bir vergi indirim belgesi olanlardan, 7538 sayılı Kanunla ilgili maddelerin yürürlükten kaldırıldığı 15/1/2025 (hariç) tarihine kadar yaşlılık aylığı bağlanması talebinde bulunanlar için hak kazanma koşulları 506 sayılı Kanuna göre belirlenecektir.

Vergi indirimi hakkını elde etmesi nedeniyle yaşlılık aylığı bağlananların;

- Hazine ve Maliye Bakanlığı Merkez Sağlık Kurulu tarafından engellilik derecesi tespiti yapılırken kontrol muayene tarihi konulması,

- Vergi indiriminden yararlanmaya esas sağlık kurulu raporlarında yer alan klinik muayene bulguları, engellilik bulguları ve teşhislerinin gerçeği yansıtmadığı yönünde herhangi bir ihbar veya şikayet alınması veya sigortalıların engel oranlarıyla ilgili olarak bir tereddüde düşülmesi,

- SGK denetim elemanlarınca yapılan inceleme ve soruşturmalar sonucunda düzenlenen raporlarda kontrol muayenesine tabi tutulması,

hallerinde kontrol muayenesi için hastaneye sevk işlemi yapılacaktır.

Engelliliği nedeniyle vergi indiriminden yararlanmaya hak kazanmış olmaları nedeniyle yaşlılık aylığı bağlananların kontrol muayene işlemleri aşağıda belirtilen usul ve esaslar doğrultusunda yapılacaktır.

Merkez Sağlık Kurulu tarafından engellilik derecesi tespiti yapılırken kontrol muayene tarihi konularının; kontrol muayenesi nedeniyle sevk edildikleri sağlık kuruluşlarından temin edilen sağlık kurulu raporlarında; - Engel oranı %40' ın üstünde belirlenen ve tahsis talep tarihi esas alınarak yeni engellilik derecesine göre aylığa hak kazanma koşullarını sağlayanların işlemleri sağlık hizmet sunucusundan gelen rapora göre sonuçlandırılacaktır.

- Engel oranına %40' ın altında olan veya %40'ın üzerinde belirlenmesi ve tahsis talep tarihi itibarıyla yeni engellilik derecesine göre aylığa hak kazanma koşullarını sağlamayan sigortalıların aylığı kesilecektir.

Diğer taraftan, aylığı kesilen sigortalıların SGK' ya itiraz etmesi halinde Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmeliğinin 12 nci maddesi gereğince itirazları il sağlık müdürlüğüne bildirilecektir. SGK aracılığıyla veya doğrudan il sağlık müdürlüğüne yaptıkları itiraza istinaden haklarında rapor düzenlenen sigortalılar, il sağlık müdürlüğü aracılığıyla hakem hastaneye sevk edilecek ve hakem hastane tarafından düzenlenecek rapora göre işlem yapılacaktır.

Engelliliği nedeniyle vergi indiriminden yararlanarak yaşlılık aylığı bağlananlardan, tabi tutuldukları kontrol muayenesi nedeniyle yeni engel oranına göre aylığa hak kazanma koşullarını yerine getiremeyenlerin, yeniden talepte bulunmaları halinde bu talepleri 5510 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilecek ve çalışma gücü kayıp oranı tespiti işlemleri yapılacaktır.

Örnek: 15/01/2004 tarihinde ilk defa sigortalı olarak çalışmaya başlayan ve 4500 prim ödeme gün sayısı ve % 85 engel oranı ile 2/4/2020 tarihli tahsis talebine istinaden 1/5/2020 tarihinden itibaren yaşlılık aylığı almakta olan sigortalı, yapılan şikayet nedeniyle 20/1/2025 tarihli bilgilendirme yazısıyla en yakın farklı bir sağlık kuruluşuna sevk edilmiştir. 20/4/2025 tarihi itibarıyla kontrol muayenesi oluşturulan sigortalının aylığı kontrol muayenesini takip eden ödeme dönemi itibarıyla (21/4/2025) kesilmiştir.

Sevk sonucu temin edilen 14/7/2025 tarihli rapor ile engel oranı % 55 olarak tespit edilen sigortalının, yeni engel oranına göre tahsis talep tarihi itibarıyla 20 yıl sigortalılık süresi bulunmaması nedeniyle aylığa hak kazanma koşulunu sağlamadığı anlaşıldığından kesilen aylığına ilişkin işlem yapılmayacaktır.

Bu sigortalının yeniden talepte bulunması halinde bu talebi Kanunun 28 inci maddesi kapsamında değerlendirilecek ve çalışma gücü kayıp oranı tespit işlemleri yapılacaktır.

15/1/2025 tarihini takip eden aybaşından itibaren, 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının (d), (e) ve (f) betlerinde sayılan;

- Harp okulları ile fakülte ve yüksek okullarda, Milli Savunma Bakanlığı hesabına okuyan veya kendi hesabına okumakta iken askerî öğrenci olanlar ile astsubay meslek yüksek okulları ve astsubay naspedilmek üzere temel askerlik eğitime tâbi tutulan adayların,

- Polis Akademisi ile fakülte ve yüksek okullarda, Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına okuyan veya kendi hesabına okumakta iken Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına okumaya devam eden öğrenciler ile polis nasbedilmek üzere Polis Meslek Eğitim Merkezlerinde polislik eğitime tabi tutulan adayların,

- Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi ile fakülte ve yüksekokullarda Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı nam ve hesabına okuyan veya kendi hesabına okumakta iken Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı nam ve hesabına okumaya devam edenler ile subay ve astsubay naspedilmek üzere temel askerlik eğitime tabi tutulan adayların, Yetim aylıkları bağlanacak veya yetim aylığı almakta iken söz konusu okullarda öğrenci olanların aylıkları ödenmeye devam edilecektir.

Söz konusu tarihten önce yetim aylığı bağlanmayan veya kesilen ancak 7538 sayılı Kanun ile birlikte aylık almaya hak kazananlara SGK' ya başvuruda bulunmaları halinde aylık bağlanacak olup, bu kişilere 1/2/2025 tarihinden önceki bir dönem için herhangi bir ödeme yapılmayacaktır.

15/1/2025 tarihine kadar bir yükseköğrenimin bitirilmesinden sonra ikinci bir yüksek öğrenime devam edilmesi halinde aylık ödenmeyecek, buna karşılık 1/2/2025 tarihinden itibaren ikinci yüksek öğrenim süreleri ile doktora öğrenim sürelerine yetim aylığı ödenecektir.

Engellilik nedeniyle emeklilik tablosu

İlk sigortalılık tarihi	1. Derece/Ağır (%60 ve üzeri)
01.10.2008 – 31.12.2008	15 yıl, 3700 gün
01.01.2009 – 31.12.2009	15 yıl, 3800 gün
01.01.2010 – 31.12.2010	15 yıl, 3900 gün
01.01.2011 – 31.12.2011	15 yıl, 3960 gün
01.01.2012 – 31.12.2012	15 yıl, 3960 gün
01.01.2013 – 31.12.2013	15 yıl, 3960 gün
01.01.2014 – 31.12.2014	15 yıl, 3960 gün
01.01.2015'den sonra	15 yıl, 3960 gün

İlk sigortalılık tarihi	2. Derece/Orta (%50-59)	3. Derece/Hafif (%40-49)
31.12.2008 tarihi öncesi	16 yıl, 3700 gün	18 yıl, 4100 gün
01.01.2009 – 31.12.2009	16 yıl, 3800 gün	18 yıl, 4200 gün
01.01.2010 – 31.12.2010	16 yıl, 3900 gün	18 yıl, 4300 gün
01.01.2011 – 31.12.2011	16 yıl, 4000	18 yıl, 4400 gün
01.01.2012 – 31.12.2012	16 yıl, 4100 gün	18 yıl, 4500 gün
01.01.2013 – 31.12.2013	15 yıl, 3960 gün	18 yıl, 4600 gün
01.01.2014 – 31.12.2014	16 yıl, 4300 gün	18 yıl, 4680 gün
01.01.2015'den sonra	16 yıl, 4320 gün	18 yıl, 4680 gün

Saygılarımızla...

<https://www.turmob.org.tr/mevzuat/Pdf/21159 SGK Genelgesi ...>>>>